

FAGKONFERANSE OM MIGRASJONSHELSE OG FLERKULTURELL SYKEPLEIE

21.-22. OKTOBER 2019

OsloMet - storbyuniversitetet

Helsetjenester til den samiske befolkningen

Tone Amundsen

Rådgiver for samiske helsetjenester

- Fagkonferansen er organisert av NSFs faggruppe for migrasjonshelse og flerkulturell sykepleie
- Faggruppen er åpen for alle medlemmer i Norsk sykepleierforbund
- Innmelding SMS til 02409 med kodeord MIGRAHEL

Medlemsavgift: 350 kr/år

<https://www.nsf.no/faggrupper/migrasjonshelse-og-flerkulturell-sykepleie>

E-post: faggruppefmf@outlook.com

[Facebook.com/migrasjonshelse](https://www.facebook.com/migrasjonshelse)

Helsetjenester til den samiske befolkningen

Tone Amundsen

Rådgiver for samiske helsetjenester

Strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen

- Helse- og omsorgsdepartementet har gitt Helse Nord RHF et særlig ansvar for å sørge for likeverdige spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen.

Samarbeid

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

- I følge Nasjonal helse- og sykehusplan skal Helse Nord RHF ivareta strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester, til den samiske befolkningen innenfor de rammer og prinsipper som framgår av planen.

Formål med oppdraget

- Utarbeide en strategisk og overordnet plan med tiltak som fremmer likeverdige spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen nasjonalt, innenfor de rammer og prinsipper som framgår av Nasjonal helse- og sykehusplan.

HELSE NORD

Mandat for konseptfasen
Strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen

Denne fylles ut ved behandling, ved BP1.

Prosjektnummer i Agress:	Saksnummer i Eposthe: 2018/87	Utarbeidet av: Tone Amundsen
Behandlet dato: 08.05.2018	Behandlet av (ansvarlig linjeleder):	
Beslutning:	<Starte en konseptfase/ikke starte en konseptfase/øvrige vurderinger må gjøres>	
Bemanning av neste fase	Ledet av utredningsarbeidet:	
Signatur ved godkjenning (BP1):		Neste fase ferdig: <date>

Det skal blant annet ses på:

- I samarbeid med samiske fagfolk og samiske brukere utrede/identifisere tjenestetilbud som må tilrettelegges språklig og kulturelt.
- Hvordan skal spesialisthelsetjenesten styrke kompetansen om samisk språk og kultur nasjonalt?
- Tolketjenesten
- Hvordan organisere og samordne samiske fagfolk slik at de kan benyttes mest mulig effektivt?
- Hvordan skal spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen organiseres nasjonalt i fremtiden?

Men hvorfor?

- Vi vet at samiske pasienter kan møte utfordringer i spesialisthelsetjenesten på grunn av manglende kunnskap om samisk språk og kultur

Kultursensitivitet

- Kultursensitivitet er å inneha kunnskap om egen og andres kultur, og forståelse og respekt for, samt anerkjennelse av andres menneskers forskjellighet.(Dagsvold 2010)

Kultur er:

- *”Kultur er det som gjør kommunikasjon mulig, kultur er de tankemønstrene, vanene og erfaringene som mennesker har til felles og som gjør at vi forstår hverandre” (Hylland-Eriksen, 1997)*

Kultur har betydning for:

- Synlig symbolikk; ting, rom, utsmykning, litteratur, musikk, mat osv.
- Organisering av familien, nettverk
- Kommunikasjon, mestring, sorg, følelsesuttrykksformer
- Helse - og sykdomsforståelse

Kulturforskjeller

- Kulturforskjeller ligger ikke først og fremst i klesdrakt, matvaner, språkbruk, yrke eller byggeskikk
- Kulturforskjeller utgjør mer en skikker, regler og samfunnsstruktur
- Kulturforskjeller er primært ulikheter i holdninger, verdier og tenkemåter
- Kulturelle forskjeller kan f. eks dreie seg om ulik familiestruktur som slektens betydning, barneoppdragelse, måter å snakke på, måter å kommunisere på osv.

Den som tier samtykker

- Må være oppmerksomme på samer ikke er identiske. (Ofte hørt: Ja, dere samer)
- Store forskjeller mellom for eksempel Karasjok og Snåsa, Tysfjord og Røros, Oslo og Tromsø osv.
- Sør og lulesamer er minoritet i minoriteten

Sámi giella / samisk språk

- Nord samisk
- Lulesamisk
- Sørsamisk
- Disse er de tre offisielle språkene, men det finnes mange flere dialekter som for eksempel markasamisk, pitesamisk og umesamisk.

Reindrift

- Et viktig næringsgrunnlag
- Ikke bare et yrke, men også et levesett og identitet
- Reindriften har levd og lever med store utfordringer og påkjenninger for å opprettholde den levemåten og det fellesskapet reindriften er basert på.
- Press: Kan være basert på arealfaktorer, rovdyr, ulykkesrisiko osv.

Slektas betydning

- forpliktelser, goder/rettigheter og til identitet. (Nergård 2005)
- Slektskap regnes utover de nærmeste ledd
- Identitet og andres forventninger kan knyttes til slekta du tilhører, bl.a. gjennom slektas status
- Hvem er nærmeste pårørende, hvilken betydning og involvering har pårørende?

Samisk folketro

- Samisk folketro lever fremdeles veldig sterkt i dag, og det er ikke uvanlig å ha forestillinger eller tro på forvarsler, lesing (helbredelse), og synskhet. Det er heller ikke uvanlig å tro på ganning altså det å bli satt vondt på, men dette snakkes det ikke så ofte høyt om.
- *”Jeg er ganske åndelig bevisst, og i denne slekta er vi mange som har sterke bånd til naturen. Vi ser ting i forkant av hva andre folk ser, på godt norsk kalles det synsk”. (Sitat fra en informant. Amundsen, 2012)*

Ja takk begge deler

- «Mapping the use and experience of traditional healing in Northern Norway» (Anette Langås Larsen)

Uten komager er det vanskelig å komme seg frem (Harald Gaski)

Vil avslutte mitt innlegg som ordtaket illustrerer, det er ikke lett å klare seg her i verden uten tilstrekkelig kunnskap

Takk for meg!

Navn: Tone Amundsen

E-post: tone.kristin.amundsen@helse-nord.no

Telefon: 46803114